

ZADRUŽNIŠTVO

– in razvoj lokalnega okolja

III. gimnazija Maribor
dr. Karolina Babič

Maribor, 23. marec 2017

IZHODIŠČNA VPRAŠANJA

- Zakaj ustanavljamo podjetja?
- Kdo ustanavlja podjetja?
- Katere produkte (storitve, proizvode) bomo v podjetju razvijali in prodajali?
- Kdo upravljalja podjetja? Kako se določajo upravljalске pravice?

KDO, KAJ, KAKO?

LASTNINA – UPRAVLJANJE – POTREBE

ZADRUGA JE PODJETJE IN HKRATI ZDRUŽENJE OSEB!

- **SKUPNOSTNA DIMENZIJA:** zadruga je združenje (*association*) oseb - fizičnih in/ali pravnih oseb
- **PODJETNIŠKA DIMENZIJA:** zadruga je podjetje (*enterprise*), ki deluje na trgu in konkurira drugim klasičnim podjetjem
- **RAZVOJNI POTENCIAL** vsake zadruge je v njeni SKUPNOSTNI dimenziji, ki daleč presega utilitaristično logiko njene PODJETNIŠKE dimenzije.

ZADRUGA JE PODJETJE IN HKRATI ZDRUŽENJE OSEB!

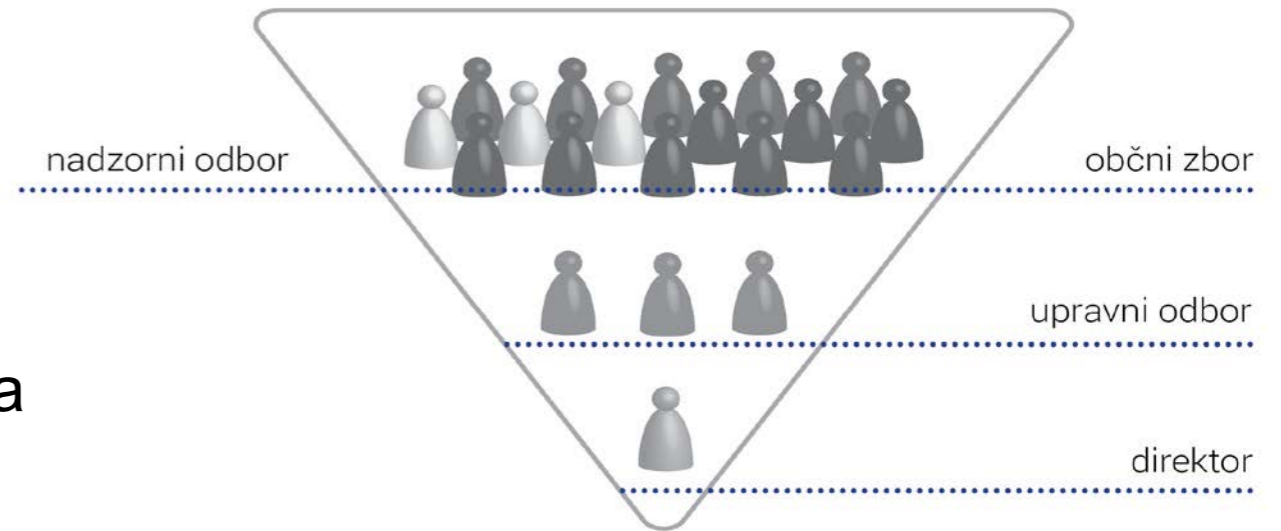
ZADRUGA ...

- je v **lasti** članov
- je v **upravljanju** članov
- služi **potrebam** članov

NAČELA ZADRUŽNIŠTVA SO HKRATI VREDNOTE IN POSLOVNI MODEL

- prostovoljno in odprto članstvo
- demokratični nadzor članstva
- ekonomska participacija članstva
- samostojnost in neodvisnost
- izobraževanje, pridobivanje veščin in dostopnost informacij
- sodelovanje med zadrugami
- skrb za lokalno skupnost

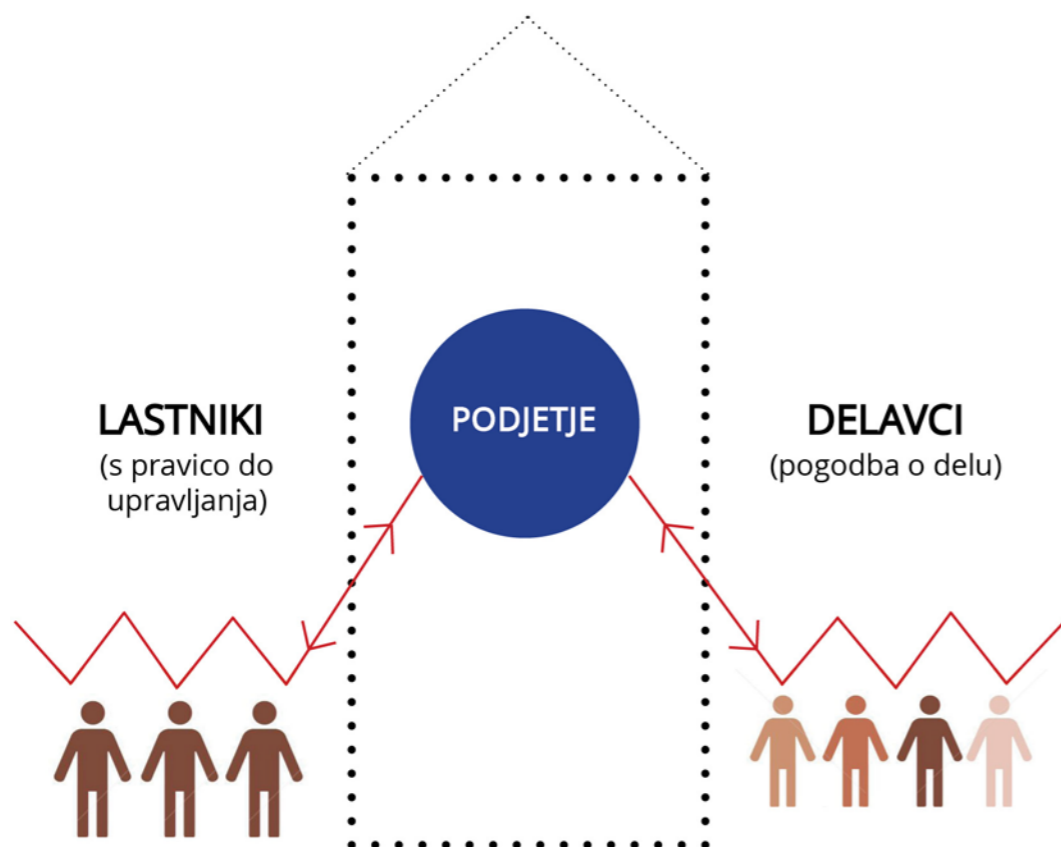

(7 načel po ICA – International Co-operative Alliance)

KLASIČNO PODJETJE

OSAMOSVOJEN, ZDRUŽEN KAPITAL*

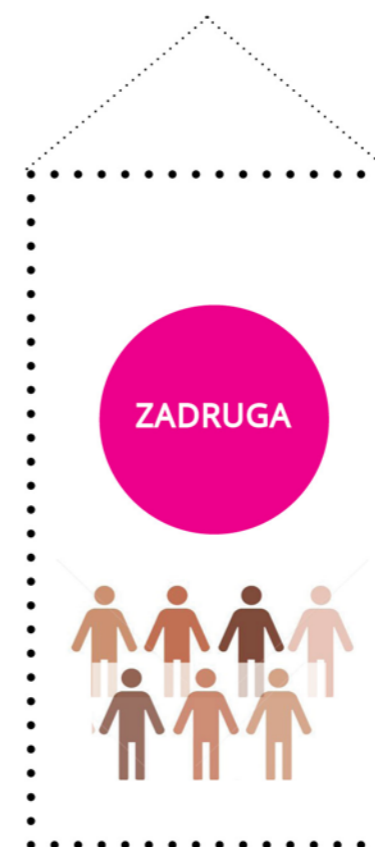

Pogost konflikt interesov med lastnikom in podjetjem ter med delavci in podjetjem.

*Premoženje, namenjeno neki gospodarski dejavnosti.

ZADRUŽNO PODJETJE

ZDRUŽENJE KAPITALA IN HKRATI **ZDRUŽENJE OSEB**

LASTNIKI = ČLANI, DELAVCI, UPORABNIKI, DOBAVITELJI > Vsi člani so vključeni v upravljanje v večjem ali manjšem obsegu

Minimalizira se konflikt interesov med lastniki in podjetjem (LASTNIKI = PODJETJE) ter delavci in podjetjem (DELAVCI=PODJETJE)

NEKAJ ŠTEVILK – SVET in EVROPA

- 250 milijonov zaposlenih v zadrugah na svetu
- 1 milijarda članov zadrug na svetu
- 8 % vseh zaposlenih na svetu (12 % vseh zaposlenih v skupini G20)
- 130.000 zadružnih podjetij v Evropi
- vsak peti Evropejec je član kake zadruge
- 4 milijone zaposlenih v zadrugah v Evropi (+ člani kot kooperanti)
- 990 milijard letnega prometa skozi zadruge v Evropi

NEKAJ ŠTEVILK – SLOVENIJA (na dan 31.12.2015)

- 341 zadrug / 3059 zaposlenih v zadrugah
- prva zadruga na slovenskih tleh je bila ustanovljena leta 1856, le 12 let za prvo zadrugo na svetu
- 0,4 % vseh zaposlenih / 0,7 % vseh zaposlenih v družbah / 1 % prihodkov vseh družb
- zadnjih 10 let: število zadrug ponovno narašča (+ 7 %), število zaposlenih v zadrugah pa žal še vedno pada (- 17 %)
- neto dodana vrednost na zaposlenega v zadrugah 1/3 nižja od povprečne neto dodane vrednosti na zaposlenega v vseh družbah (tu ni šteta družbena dodana vrednost); letni promet v zadrugah padel 2014-2015 (-5 %)

ICA – INTERNATIONAL CO-OPERATIVE ALLIANCE (Mednarodna zveza zadrug)

- 292 članskih organizacij
- 95 držav
- 4 regionalne pisarne (Evropa, Afrika, Amerika, Azija-Pacifik); glavna pisarna je v Bruslju
- 8 sektorskih organizacij (bančništvo, kmetijstvo, ribištvo, zavarovalništvo, zdravstvo, stanovanje, potrošniške zadruge, delavske zadruge)
- ICA posredno: „glas“ 1 milijarde prebivalcev sveta

VRSTE ZADRUG

- **Zadruga producentov** (povezujejo se ustvarjalci, kmetje, obrtniki, strokovnjaki, športniki, umetniki itd.)
- **Potrošniške zadruga** (nabavne, kombinirane, stanovanjske)
- **Delavske zadruga** (delavci/zaposleni so večinski lastniki, upravljavci in izvajalci)
- **Socialne zadruga** (zagotavljanje socialnih storitev v lokalnem okolju)
- **Razvojne zadruga** (večdeležniške zadruga)
- ...

KAJ je RAZVOJNA ZADRUGA?

- dejavnost zadruge je **razvoj** (ang. *development cooperative*)

- raznovrstni člani zadruge:

producenti/izvajalci (pravne in fizične osebe), uporabniki storitev zadruge, zaposleni v zadrugi, javne institucije (omejeno) ter drugi – **večdeležniška zadruga** (ang. *multistakeholder cooperative*)

- področje (razno: temeljni produkti – proizvodi in storitve za prebivalce nekega okolja)

Ključno za razvoj lokalnega okolja (in tudi širšega razvoja): **povezovanje med zadrugami in vračanje v razvoj**

Zadruge imajo unikaten pogled in vpliv na razvojne procese, saj so po eni strani **del zasebnega (gospodarskega) sektorja**, po drugi strani pa hkrati predstavljajo **civilni (tretji) sektor**.

Zadruge so idealen motor razvoja, saj predstavljajo sodelovalni pristop (*collaborative approach*) in na ljudi osredotočeno podjetništvo (*people-centred businesses*), ki polnomoči (*empower*) prebivalce za zadovoljevanje svojih temeljnih družbenih in ekonomskih pravic in potreb. **Zadružna podjetja omogočajo trajnostne, lokalno usidrane in vključujoče razvojne procese** zaradi svojega specifičnega modela, ki temelji na zadružnih načelih ter se osredotoča na samo-pomoč (*self-help*), demokratično lastništvo (*democratic ownership*) in skrb za skupnost (*concern for the community*).

(vir: <https://coopseurope.coop/development/about/what-cooperative-development>)

VIRI IN NADALJNJE RAZISKOVANJE ZADRUŽNIŠTVA:

Claudia Sanchez Bajo in Bruno Roelants, Kapital in past zadolževanja.

Zadružništvo kot alternativa

Bruno Roelants ur., Cooperative Growth for the 21st Century

Bruno Roelants, Eum Hyungsik and Elisa Terrasi, CICOPA,

Cooperatives and Employment: a Global Report

CECOP – CICOPA Europe: Business Transfers to Employees

under the Form of a Cooperative in Europe Opportunities and Challenges

CECOP – CICOPA Europe: Spodbujanje delavskih, socialnih in storitvenih zadrug v Republiki Sloveniji

www.cecop.coop

coopseurope.coop

www.ica.coop

https://sl-si.facebook.com/zadruznistvo

HVALA ZA POZORNOST!

